

ÓRAVÁZLAT: SZENTSÉGEK / A BŰNBÁNAT SZENTSÉGE

A gyónás a bűnök bevallása feloldozás céljából egy erre felhatalmazott pap előtt.

Az Egyház az első századokban bizonyos fenntartásokkal gyakorolta a bűnbocsátó hatalmát, vagyis nem fogadta azonnal vissza bűnbánó gyermekét, hanem előbb vezeklésre, hosszan tartó bűnbánattartásra ítélte. A püspök kizárta az egyházi közösség életéből, kiróta rá a penitenciát, és csak annak teljesítése után fogadta vissza ünnepélyes szertartással. A föloldozás elhalasztása gyógyító jellegű volt, azt a célt szolgálta, hogy a kizárás ideje alatt a bűnös magába szálljon, bűnének súlyosságát belássa, érte elégtételt nyújtson, és így egészében megtisztulva, megváltozva térjen vissza a testvéri közösségbe.

Az Egyház első idejében a *nyilvános bűnbánattartás* (paenitentia publica) volt szokásban. *Nyilvános vezeklésre* csak azokat kötelezte az Egyház, akiknek bűne köztudott volt, és a közösség életét, tanúságtevő hitelét súlyosan veszélyeztették.

A bűnbánat szentségét **maga Jézus alapította**, amikor Húsvét napján megjelent apostolainak és felszólította őket:

„*Vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, bocsánatot nyernek, akiknek pedig megtartjátok, annak bűnei megmaradnak.*” (Jn 20.22-23.)

Csak Isten tud bűnöket megbocsátani. Csak Jézus mondhatta: „Bűneid bocsánatot nyertek!” (Mk 2.5)

Egyesek azt mondják: ezt én majd közvetlenül elintézem Istennel, ehhez nekem nincsen szükségem papra. Isten azonban másképpen akarja. Ő ismer minket. Bűneinket illetően becsapjuk magunkat, szívesen a szőnyeg alá söpörjük a dolgokat. Ezért akarja Isten, hogy bűneinket elmondjuk, és szemtől szembe elismerjük.

A bűn realitását gyakran elfojtják. Sokan még azt is gondolják, hogy a büntudat ellen egyszerűen pszichológiai úton kellene tenni valamit. De a helyes büntudat közelebb visz Istenhez, aki a teljes világosság – így egyre inkább megmutatkoznak árnyoldalaink. „Egyes szentek gonosz bűnösnek nevezték magukat, mert látták Istent, látták magukat – és látták a különbséget.” (Teréz anya)

A bűnbocsánat feltétele: a *megtérő ember és a pap*, aki Isten nevében föloldozza őt bűneitől. Minden gyónáshoz hozzátartozik:

- a lelkiismeretvizsgálat,
- a bánat,
- a szándék,
- a bűnvallomás,
- az elégtétel.

A gyónás nem érvényes: *Valódi bánat nélkül senkit nem lehet feloldozni.* Ezért érdemes rászanni az időt, és otthon, vagy erre alkalmas csendes helyen, Isten jelenlétébe helyezve magunkat, átélmélkedve alaposan és őszintén, előre felkészülni. Ha valaki elmegy ugyan gyónni, de magában nem szakad el a bűnétől és nem határozza el nagyon erősen, hogy törekszik azt újra nem elkövetni, akkor az a gyónás nem érvényes – akkor sem, ha a pap erről nem tud! (pl.: Ezért nem oldozhat fel a pap olyan embert, aki életvitel szerűen él együtt a másikkal, de nincsen érvényes egyházi házassága. Vagy pl. nők esetében olyan fogamzásgátló módszert használ, amit az Egyház nem fogad el.) Szintén nem érvényes a gyónás, *ha a gyónó tudatosan elhallgat valamilyen bűnt*, amit pedig meg kellene gyónnia. Ezekben az esetekben a *teljes gyónást* meg kell ismételni.

Minden súlyos bűnt, amelyre a gondos lelkiismeret vizsgálat (segítség a lelkitükör) során emlékezünk, és amelyet még nem gyóntunk meg, a személyes szentségi gyónásban lehet megbocsátani. Csak életveszélyben adhat a pap egy embercsoportnak feloldozást anélkül, hogy előtte személyes bűnbevallást tettek volna (általános feloldozás). Ám mindenkinek kötelessége, hogy súlyos bűneit a lehető leghamarabb egyénileg meggyónja. (vö.: KEK 1483.)

Ha súlyos bűnt követtünk el, szentáldozás előtt mindenképpen kell gyónni. Áldásos, ha gyakran járulunk a kiengesztelődés szentségéhez, akkor is, ha nem követtünk el súlyos bűnt. Aki rendszeresen gyón, tudja, hogy szinte mindig ugyanazokat a vétkeket követjük el. Ez abból adódik, hogy magunkban hordozzuk a visszaesés hajlamát ugyanazokba a vétkekbe. A rendszeres gyónás által e szentség kegyelme nem csak ezeket a bűnöket törli el, hanem lassanként megtisztít rossz hajlamainktól is, erőt ad, hogy az evangélium kívánalmait szerint éljünk.

A gyónás kiengesztel minket az Egyházzal is, helyreállítja a bűnök által gyengített, vagy megtört testvéri közösséget (vö.: KEK 1469.). A szentek közössége által olyan csodálatos csere jön létre a hívők között, hogy az egyéni életszentség mindenki másnak is hasznára válik (vö.: KEK 1475.), mivel mindenki hordozza testvérei terhét is. (A bűnök által ugyanilyen módon betegítjük Krisztus testét, az Egyházat, csökkentjük, vagy környezetünkben ellehetetleníthetjük tanúságtevő erejét!)

Az Istennel való kiengesztelődés eszközei: *gyónás* és a *bűnbánat tettei* (imádság, böjt, felebaráti cselekedet és a lehetséges jóvátétel).

Metanoia: evangéliumi megtérés = Az a belső szívbéli készség, amely által az ember elfogadja Isten bűnbánatra hívó szavát, és azt a folyamatot is, amelyet Isten kegyelme indít el a lélekben, és amelynek eredménye a gondolkozásában, cselekedeteiben, egész életében megváltozott „új ember” lesz. (vö.: Jn 3.3, Ef 4.23) Megkülönböztetünk ún. első megtérést, amikor valaki hitetlenből lesz hívő, és ún. második megtérést, amikor egy átlag keresztény életet élő ember tökéletesebb, krisztusibb életet kezd.

A gyónás feltételei:

A gyónó *legalább egy bűnt bevall*, hogy a bűnbocsánat szentségéhez járulva feloldozást kaphasson,

- *feloldozás céljából*, tehát aki tanácsot kér, az nem végez gyónást,
- *gyóntatási joggal felruházott pap előtt* (halálveszélyben bármely papnak van jogosultsága)

A gyónás tulajdonságai:

- őszinte,
- titkos,
- élő szóban történik,
- teljes

Senki sem köteles tolmács útján gyónni. Ha valaki mégis így gyónik, akkor a tolmács is köteles a gyónási titok megtartására. Ha a gyóntató nem is meri a gyónó nyelvét, akkor elég, ha az valami jelét adja a gyónási szándékának és a bűnbánatnak (pl. bejön a gyóntatóhelységbe és mellét veri).

Mit kell meggyónni?

- *minden halálos bűnt* (faját, számát, súlyosbító körülményeit)
- a bűn fajtáját (*konkrétan* mit követett el – nem elég pl. a „vétkeztem a VI. parancs ellen”, mert azt sokféleféppen meg lehet szegni)
- *súlyosbító körülményeket* (azt oldozhatják fel, aki kész a bűnre vezető alkalmakat is elkerülni)

- *halálos bűnök számát* (hosszú időn keresztül elkövetett bűnöknel elég az időtartamot elmondani – pl. évekig együtt élni valakivel)

Felmentő okok a gyónás teljessége alól:

- *tudatlanság* (vallási ismeretek hiányossága, értelmi fogyatékoság),
- *fizikai lehetetlenség* (pl. súlyos beteg, aki alig képes beszélni: „bánom minden vétkemet”),
- *erkölcsi lehetetlenség* (pl. nagyothallónál a gyónási titok megsértése forog fenn),
- *bűntárs felfedésének veszélye* (pl. ha a gyóntató ismeri a gyónó kapcsolatait és kiderülne, kiről beszél – lehet más gyóntatót keresni),
- *testi, vagy pszichikai károsodás veszélye* (pl. fertőző beteg gyóntatása, vagy aggályos lelkületű gyónó állapota súlyosbodna)

Gyónás megisméltése:

- gyóntató hibájából (pl. nem figyelt, nem oldozott fel),
- gyónó hibájából (felületes bánat, tudottan kihagyott súlyos bűnt),
- életgyónás, egytetemes gyónás (meghatározott időszakra, vagy egész életre vonatk.)

A gyónási titok megsértése a Szentszéknek fenntartott kiközösítést von maga után.

A gyónási pecsét kiterjed:

- az összes bűnre,
- a bűnök tárgyára, körülményeire, a bűntárs személyére és bűneire,
- a feloldozás megtagadására,
- a feladott elégtételre,
- a gyónótól említett kísértésekre,
- a megismert testi, szellemi és lelki gyengeségekre,
- ha rosszul végezte a gyónó a gyónását

Ha a gyónó személye semmiképpen sem válik ismertté, akkor pl. szemléltetés céljából a bűnök is elmondhatók. Visszataszító lehet, és botránkozást kelthet, így az Egyházba vetett bizalmat gyengíti, ha egy pap „gyónásból hallottam” bevezetővel találja a mondanivalóját, így ez a viselkedés nyomatékosan elkerülendő.

A gyóntatás joghatósága:

A bűnbánat szentségének *kizárólagos kiszolgáltatója a pap.*

A krisztushívőknek bárhol a világon való meggyóntatására a római pápán kívül felhatalmazottak a bíborosok, a püspökök, vagy az erre külön meghatalmazással bírók. Gyóntatási felhatalmazást csak azok kaphatnak, akiket vizsgán alkalmasnak találtak, vagy akiknek alkalmassága valamilyen más alapon nyilvánvaló. A plébános saját híveit mindenhol gyóntathatja, a káplán csak joghatósága területén gyóntathat. Életveszélyben minden pap gyóntathat.

(vö.: CIC 959- 991. kán.)